

ISTRAŽIVANJE KOLIKO I NA ŠTO TROŠE GOSTI U OPATIJI, RIJEČI I RIJEČKOM PRSTENU

Turistička potrošnja na Kvarneru raste, ali dominira smještaj

Do povećanja prosječne dnevne potrošnje, sa 77,8 eura u 2014. na 84,9 eura u 2016. godini, u najvećoj je mjeri došlo zbog značajno više potrošnje na smještaj, dok se potrošnja u svim ostalim kategorijama, osim hrane i pića, značajno smanjila, pokazuje istraživanje prof. dr. Dore Smolčić Jurdana i doc. dr. Daniele Soldić Frleta s Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Opatiji

Alenka **JURIČIĆ BUKARIKA**

Koliko i na što troše gosti koji posjećuju Opatijsku rivijeru te Rijeku i riječki prsten, pitanje je na koje je, uz ostalo, odgovor dalo istraživanje prof. dr. Dore Smolčić Jurdana i doc. dr. Daniele Soldić Frleta s Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Opatiji (FMTU) pod nazivom »Promjene u obilježjima turističke potrošnje riječkih i opatijskih turista«. Dijelovi ovog opsežnog istraživanja objavljeni su kao izvorni znanstveni radovi u časopisu *Ekonomski pregled*, kao i u jednom od najstarijih i najuglednijih časopisa koji već preko 70 godina objavljuje radove iz područja turizma – *Tourism Review*.

Naime, u okviru znanstvenog projekta »Identificiranje ekonomskih i društvenih odrednica turističke potrošnje u cilju prevladavanja sezonalnosti destinacije« (ZP UNIRI 3/15), znanstveni tim FMTU-a proveo je 2016. godine istraživanje stavova i potrošnje turista na području Opatijske rivijere i Rijeke i riječkog prstena. Prema riječima prof. dr. Smolčić Jurdana, radi se o svojevrsnom proširenju i nastavku istraživanja provedenog u 2014. u okviru izrade doktorskog rada docentice Soldić Frleta. Njegovim se istraživanjem iz 2014. prikupilo 523 anketna upitnika i ono je obuhvatilo stavove i potrošnju onih turista koji su boravili u navedenim destinacijama od svibnja do kraja kolovoza.

Značajne promjene

– Iako je turizam na ovom području još uvijek sezonskog karaktera, vidljivi su značajni pomaci u kontekstu cjelogodišnjeg turizma. Upravo smo iz tog razloga dvije godine nakon toga odlučili istraživati stavove i po-

Sadržaji u okviru EPK trebali bi dovesti do povećanja potrošnje turista

trošnju tijekom cijele godine kako bismo utvrdili postojanje eventualnih razlika u sezoni i izvan nje. Navedeno istraživanje je uključilo 1.249 ispitanika, odnosno turista u dobi od 18 ili više godina koji su na području Rijeke i riječkog prstena te Opatijske rivijere ostvarili najmanje jedno noćenje. Naš je Fakultet u ranijem periodu provodio projekt »Ocjena turističke ponude Kvarnera«, no zadnje je istraživanje provedeno 2011. Institut za turizam u Zagrebu provodi istraživanja o potrošnji i stavovima turista pod nazivom TOMAS Ljeto, no Institut objavljuje objedinjene rezultate za priobalne županije iz kojih nije moguće iščitati pojedinačne rezultate po gradovima ili općinama. Stoga su za Rijeku i riječki prsten te Opatijsku rivijeru vrlo značajni ovi recentni rezultati istraživanja jer su fokusirani isključivo na sta-

U 2016. je smanjena dnevna potrošnja na zabavu i kulturu sa 7,4 eura na 5,2 eura (6,1 posto ukupne dnevne potrošnje), drastično je opala potrošnja na izlete (2,8 posto), kupnja u destinaciji smanjila se na 8,9 eura, izleti su s 6,3 eura pali na 2,5 eura, dok je trošak sporta sa 2,2 smanjen na 1,3 eura

TOMAS

vove i potrošnju onih turista koji borave upravo na ovom području, istakla je Smolčić Jurdana.

Konkretno, prema istraživanju TOMAS Ljeto iz 2014., unatoč povećanju prosječne turističke potrošnje na razini primorskih županija, potrošnja turista na području Primorsko-goranske županije bila ispod prosječne potrošnje turista u Hrvatskoj. Rezultati ovog istraživanja pokazali su da su u 2014. godini turisti u hrvatskim priobalnim županijama u prosjeku trošili 66 eura, dok su na području Primorsko-goranske županije trošili tek nešto više od 57 eura. No na području Opatijske rivijere i Rijeke i riječkog prstena situacija u pogledu visine prosječne dnevne potrošnje nešto drugačija zbog specifične strukture njihovih smještajnih kapaciteta u kojima veliki udio otpada na hotelski smještaj. Obzirom da su dosadašnja istraživanja pokazala kako gosti koji borave u hotelima troše u destinaciji više od onih koji borave u drugim oblicima smještaja, turisti na ovom području očekivano troše više u odnosu na druge priobalne destinacije, 84 eura po danu.

– Stovise, uspoređujući izolirano Rijeku i riječki prsten te Opatijsku rivijeru s rezultatima TOMAS Ljeto 2017, našim se istraživanjem utvrdilo kako turisti na ovom području troše više od prosječne potrošnje turista u svim priobalnim hrvatskim županijama s izuzetkom turista u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, koja očekivano odstupa od ostalih priobalnih županija kada je riječ o turističkoj potrošnji, kažu autorice istraživanja o potrošnji opatijskih i riječkih

gostiju. Prosječna dnevna potrošnja ispitanika je u 2014. godini iznosila 77,8 eura, dok je 2016. ona bila statistički značajno viša te je dosegla 84,9 eura. U obje godine najveći dio svojeg turističkog budžeta ispitanici su trošili na smještaj, potom na hranu i piće te kupnju, što je u skladu s rezultatima istraživanja TOMAS Ljeto iz 2014. i 2017.

Autorice istraživanja ukazale su kako je znakovito da se visina prosječne dnevne potrošnje ispitanika statistički značajno promijenila u šest od ukupno sedam kategorija potrošnje. Tako je utvrđena statistički značajna promjena u visini dnevne potrošnje na smještaj, zabavu i kulturu, sport, kupnju, izlete i druge proizvode i usluge u destinaciji. S druge strane, nije bilo značajne razlike u dnevnoj potrošnji na hranu i piće. Ispitanici su 2014. u prosjeku na hranu i piće trošili 16,6 eura, a 16,8 eura u 2016.

Sezonalnost

U 2014. ispitanici su na smještaj u prosjeku trošili dnevno 29,9 eura, što je činilo 38,4 posto njihove ukupne dnevne potrošnje, a dvije godine kasnije na smještaj se u prosjeku dnevno trošilo 48,1 eura, odnosno čak 65,7 posto dnevne potrošnje ispitanika. Važan je i podatak da je u 2016. smanjena dnevna potrošnja na zabavu i kulturu i to sa 7,4 eura na 5,2 eura, odnosno 6,1 posto ukupne dnevne potrošnje. U 2014. se, s druge strane, na zabavu i kulturu trošilo 9,5 posto dnevnog budžeta. Slična je situacija i s potrošnjom na izlete koja je drastično opala u 2016. godini kada je činila samo 2,8 posto prosječne dnevne potrošnje turista.

EPK kao motiv

– Realno je za očekivati da će i u godinama ispred nas, s razvojem projekta Rijeku 2020 – Europska prijestolnica kulture, još više porasti udio gostiju koji će po prvi puta posjetiti riječko i opatijsko područje. Treba napomenuti kako je trend suvremenih turista da sve više istražuju nove destinacije. Stoga je za očekivati kako će vrlo često birati destinacije koje još nisu posjetili, ne zato što nisu zadovoljni destinacijama u kojima su već boravili već zato što žele iskusiti nešto novo, nešto što do tada još nisu doživjeli, istakla je prof. dr. Smolčić Jurdana.

Na kupnju u destinaciji se u 2014. trošilo 10,4 eura, da bi taj trošak bio smanjen na 8,9 eura, izleti su s 6,3 eura pali na 2,5 eura, a primjerice trošak sporta je sa smanjen sa 2,2 na 1,3 eura. Analiza strukture turističke potrošnje ukazuje na činjenicu da je do povećanja ukupne prosječne potrošnje u najvećoj mjeri došlo upravo zbog značajno više potrošnje na smještaj, dok se potrošnja u svim ostalim kategorijama, osim hrane i pića, značajno smanjila. Ovakvi rezultati ukazuju na potrebu diversifikiranja i inoviranja turističke ponude ovih destinacija, posebice kada je riječ o proizvodima i uslugama izvan smještajnih kapaciteta. Isto tako, rezultati ukazuju na to da oni koji su više puta posjetili destinaciju imaju tendenciju trošiti manje za razliku od onih koji u destinaciji borave prvi put. U skladu s time, strani turisti troše više u destinaciji u odnosu na domaće turiste.

Posebno je zanimljivo spomenuti kako rezultati ukazuju da turisti na području Opatijske rivijere i Rijeke i riječkog prstena ostvaruju najvišu prosječnu dnevnu potrošnju u razdoblju od lipnja do rujna (85 eura) dok manje troše u ostalom dijelu godine, 79 eura. S druge strane, također je evidentno kako su najzadovoljniji kada je riječ o svim elementima turističke ponude upravo u ljetnim mjesecima, dok njihovo zadovoljstvo opada u drugim dijelovima godine što se može pripisati manjoj ponudi sadržaja.

– Dakle, ukoliko se želi povećati turistička potrošnja, a time i ekonomski učinci turizma, potrebno je daljnje unaprjeđenje kvalitete svih elemenata turističkog proizvoda. Istraživanja turističke potrošnje na razini destinacije vrlo su važna jer su njihovi rezultati korisni smislu razumijevanja obrazaca ponašanja turista – potrošača, što treba biti smjernica za buduća ulaganja i poduzetničke aktivnosti, te će u konačnici pomoći povećanju ekonomskih učinaka turizma.